

Opinnäytetyö (AMK)

Kuvataide

2024

Julia Avén

Valon kerrostumat

Avaus taiteelliseen prosessiini ja siihen
innoittavien tekijöiden tutkimista

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Kuvataide

2024 | 26 sivua

Julia Avén

Valon kerrostumat

Avaus taiteelliseen prosessiini ja siihen innoittavien tekijöiden tutkimista

Tutkimuksellinen opinnäytetyö käsittelee taiteellista prosessia maalauksen materiaalisuuden parissa esimerkkinä käytettyjen taiteilijoiden kautta. Pohdinta keskittyy maalausaineen ominaisuuksiin ja niistä tehtyihin huomioihin. Esimerkkinä käytetyt kuvataiteilijat ovat José María Sicilia, Jackson Pollock, Pierre Soulages ja Tiina Pyykkinen. He kaikki kuuluvat abstraktin taiteen kenttään ja edustavat tahoillaan maalauksen materialistisuuden esimerkkejä.

Opinnäytetyössä tutkitaan valoa ja varjoa, sekä kiiltoa ja heijastuksia maalauksessa. Tekstissä avataan abstraktin taiteen eri suuntauksia, kuten tasismia, toimintamaalausta ja all-over-maalausta. Tämän ohella käsitellään viimeaikaisen taiteellisen tuotantoni kukka-aiheista sarjaa, johon kuuluvat teokset *3/3*, *La flor*, *trooppinen kukka 2.* ja *Trooppiset kukat 2023*.

Tekstin loppuosiossa pohditaan oman taiteellisen tekemisen tulevaisuutta ja taiteellisen opinnäytetyön vaikutusta siihen.

Asiasanat:

all-over-maalaus, toimintamaalaus, abstrakti taide, tasismi, kehollisuus

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Visual Arts

2024 | 26 pages

Julia Avén

Layers of light

Exploration of my artistic process and the artists that inspire it.

The thesis investigates the artistic process in the materiality of painting through the artists used as examples. The research focuses on the properties of the paint and the observations made about it. The visual artists used as examples are José María Sicilia, Jackson Pollock, Pierre Soulages and Tiina Pyykkinen. They all are included in the field of abstract art and represent examples of materialism in painting.

The thesis examines light and shadow, as well as shine and reflections in painting. The text discusses about different movements in abstract art, such as tachism, action painting and all-over painting. Along with this, I tell more about a series of my recent artistic production about flowers, which includes the following works *3/3*, *La flor*, *tropical flower 2.* and *Tropical flowers 2023*.

The final part of the text concentrates on the future of my artistic work and the effect of the artistic thesis on it.

Keywords:

all-over painting, action painting, abstract art, tachisme

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Kerroksista syntyä kangastus	8
3 Kehollisuus maalausprosessissa	12
3.1 Action painting	12
3.2 All-over-maalauk	13
4 Taiteellinen työskentelyni	14
4.1 Trooppiset kukat 2023 ja La flor, trooppinen kukka 2.	14
4.2 Pohdintaa teosprosessistani	17
4.2.1 Tasismi ja Pierre Soulages	18
4.3 Valon ja pimeyden vaikutukset	19
4.3.1 Kiilto	19
5 Teos 3/3 ja pohdintaa sen lopputuloksesta	21
6 Lopuksi	23
Lähteet	25

Kuvaluettelo

Kuva 1. 3/3, 2024. Akryyli puulle 150 x 180 cm. Kuva: Julia Avén.

Kuva 2. José María Sicilia, La luz que se apaga 1999. Vaha ja öljy puulle 185 x 122 cm. Kuva: Julia Avén.

Kuva 3. Trooppiset kukat 2023, 2023. Akryyli ja pigmentinsiirto kankaalle, teosten yksittäinen koko 35 x 45 cm. Kuva: Julia Avén.

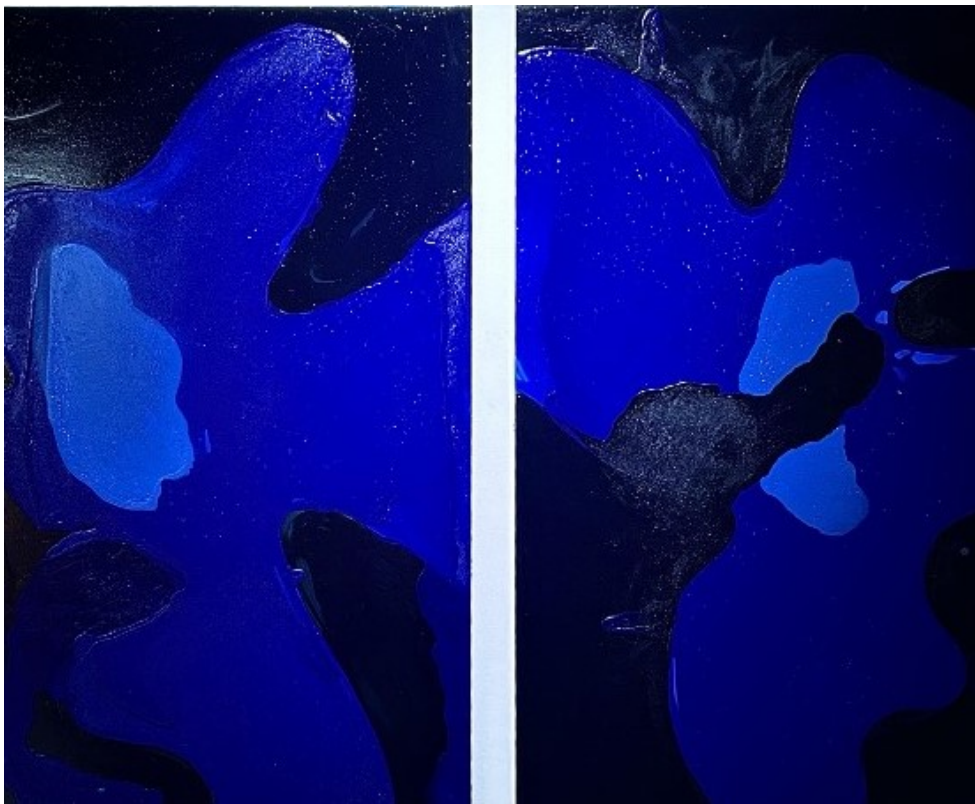
Kuva 4. La flor, trooppinen kukka 2. 2023. Enkaustiikka puulle 100 x 81 cm. Kuva: Julia Avén.

1 Johdanto

Tutkimuksellisessa opinnäytetyössä käsittelen ja analysoin taiteellista työskentelyäni, prosessiani ja näihin minua innoittavia tekijöitä. Keskitän pohdintani taiteellisen opinnäytetyöni teoksen 3/3 ympärille. Avaan teoksen syntyprosessia ja sen aikana tulleita oivalluksia ja ajatuksia. Keskityn minua taiteen kentällä kiinnostaviin aihealueisiin valitsemieni taiteilijoiden avulla. Ensimmäisessä käsittelyluvussa esittelen espanjalaisen kuvataiteilija José María Sicilian työskentelyä ja ajatusmaailmaa. Siciliaa käsittelevässä osuudessa keskitän pohdintani kahden hänen vahalla maalaamansa teoksen ympärille, jotka hän on tehnyt vuonna 1999. Kerron Sicilian omista ajatuksista liittyen näihin kahteen maalaukseen ja niiden kuva-aiheena toimivan kukan luomiseen. Pohdin teosten materiaalisuutta, kuva-aihetta, tilallisuutta, sekä valoa ja varjoa. Olen poiminut minua kiinnostavia otteita haastatteluista, näyttelyteksteistä ja uutisista. Tämän jälkeen kerron amerikkalaisen taidemaalari Jackson Pollockin työskentelystä ja taiteellisesta prosessista. Keskityn hänen prosessinsa kehollisuuteen. Kappaleessa käsittelen kahta Pollockin työskentelyyn vahvasti liittyvää taidesuuntaa, toimintamaalausta ja all-over-maalauksia. Tämän jälkeen syvennyn kertomaan omasta taiteellisesta prosessistani peilaten sitä taiteellisessa opinnäytetyössäni tekemääni teokseen 3/3. Kerron etenkin teoksen prosessista, siihen innoittaneista tekijöistä ja avaamalla sitä, kuinka kuva-aiheeni saavat alkunsa. Syvennyn miettimään maalauksessa olevaa tilallisuutta. Lopuksi kerron teoksen materiaalivalinnoista ja siitä, mitä mieltä olen teoksen lopputuloksesta. Lopuksi pohdin mihin suuntaan haluaisin tulevaisuudessa viedä työskentelyäni.

Teokseni 3/3 kuuluu opintojeni aikana toteuttamaan teossarjaan, johon kuuluu kaksi muuta teosta *Trooppinen kukka 2023* ja *La flor, trooppinen kukka 2*. Teossarjan kautta olen pyrkinyt selkeyttämään itselleni mihin suuntaan haluaisin viedä taiteellista työskentelyäni. Teosten kautta olen pohtinut minkälaisien materiaalien kanssa minulle olisi ominaisinta työskennellä ja millaisilla tavoilla pystyisin ilmaisemaan itseäni parhaiten. Avaan teosten materiaalivalintoja ja mihin lopputulokseen tulin niiden kautta.

Taiteilijana ajattelen oman työskentelyni olevan nykytaiteen kentällä lähimpänä abstraktia taidetta. Luonnehdin teoksiani abstrakteiksi materiaaliin pohjautuviksi maalauksiksi. Teosta suunnitellessa mielessäni on jo hyvin alusta lähtien selkeä kuva ideasta ja teoksen lopputuloksesta. Idean saamiseen ei mene kovinkaan paljon aikaa, toisin kuin työn toteuttamisen suunnitteluun. En lähtökohtaisesti tee teoksia, joiden työstäminen on minulle tylsää tai liian helppoa, vaan kaipaen haasteita. Tärkeintä minulle on, että teoksen lopputuloksessa näkyy sen työstämisen eri vaiheet ja materiaalit massan paksuutena ja läpikuultavana kerroksellisuutena. Kaikkia teoksiani yhdistävä tekijä on paksun värikylläisen maalimassan kerrostaminen, luoden teokseen syvyyttä, kuitenkin siten, että teoksen ensimmäisetkin työstövaiheet ovat erotettavissa omina yksityiskohtinaan. Selkeästä päämäärästä huolimatta, miten työskentelyssä kohtaamani asiat, kuten aika, paikka, rajoitukset ja niiden seurauksena kompromissit, muuttavat lopputulosta. Ne lisäävät omilta osiltaan sisältöä teoksiini. Omassa työskentelyssäni keskityn kerroksellisuuteen ja materiaalin paksuuteen. Pelkästään maalausmateriaalin paljous luo tilallisuuden tunteen. Tilassa havaittava valo ja sen muutokset tuovat teoksessa esiin uusia tiloja ja niiden kautta uusia yksityiskohtia.

Kuva 5. 3/3, 2024. Akryyli puulle 150 x 180 cm. Kuva: Julia Avén.

2 Kerroksista syntyy kangastus

Tämänhetkistä taiteellista työskentelyäni inspiroi vahvasti espanjalainen kuvataiteilija José María Sicilia (s.1954). Hän keskittyy maalauksissaan abstraktioon ja materiaalisuuteen. Hän työskentelee materiaalin näkökulmasta ja analysoi teoksissaan muotoa, tilan rakentamista ja valon rakennetta. Sicilia tutkii valoa ja materiaa, sekä ilmentymisen ja poissaolon välisyyksiä, kuinka valo on vuorovaikutuksessa materiaalin kanssa, luoden maalauksiin visuaalisia tiloja ja tunnetta syvyydestä. Häntä kiinnostaa valon ja materian luomat kangastukset, jotka saavat hänen teoksissaan asiat ilmestymään ja katoamaan. (Artnet n.d.) Abstrakteissa maalauksissaan hän hyödyntää mehiläisvahaa, joka mahdollistaa valon ja sen luomien tilojen vuoropuheen kuvapinnalla (Galeria Joan Prats n.d.).

Kuva 6. José María Sicilia, La luz que se apaga 1999. Vaha ja öljy puulle 185 x 122 cm. Kuva: Julia Avén.

Olen nähnyt kaksi Sicilian maalausta teossarjasta *La luz que se apaga* (1999) (kuva 2), suomennettuna *valo, joka sammuu*, Espanjassa Valencialaisessa taidegalleriassa nimeltä *Bombas Gens Centre d'Arts* keväällä 2023. Teosten materiaalit ovat mehiläisvaha ja öljymaali puupohjalle. Sicilia on työstänyt vaakatasoon asetettuja teoksia kaataen sulasta mehiläisvahasta tehtyä maalia pohjalle kerros kerrokselta. Yksittäisen maalauksen koko on 185 x 122 cm, joka on innoittanut minua hyödyntämään samankaltaista kokoa teoksissani. Galleriassa teokset eivät olleet ripustettu keskeiselle paikalle. Ne sijaittivat seinän sivussa heti sisääntulon vierellä. Maalauspari on kumminkin erittäin dominoiva tilan hallinnan suhteen, vetäen katsojan huomion vääjäämättä itseensä. Teokset ovat ripustettu lähekkäin toisiaan, joten mielestäni ne eivät ole yksittäisiä teoksia, vaan ne ovat diptyykki eli kahden maalauksen teoskokonaisuus. Seinä jolle teokset ovat ripustettu on suuri ja kirkkaan valkoinen, joten tuntuu että teoksilla on tilaa hengittää. Vaikka teokset ovat mielestäni suuria, valtavalla seinällä ne vaikuttavat jopa pieniltä. Teokset ovat gallerian tilassa vahvasti läsnä, koska katsoja pystyy havainnoimaan niitä tilan joka puolelta. Mitä lähemmäs menee katsomaan, sitä enemmän teoksen yksityiskohdat tulevat esille. *Valo, joka sammuu* -teossarjan punaisissa kukkateoksissa minua kiehtoo hänen selkeä kädenjälkensä ja kehollisuutensa suhteessa maalausmateriaalin omaan orgaaniseen leviämiseen ja liikkeisiin. Teokset ovat hyvin minimalistisia, koska ne koostuvat vain muutamasta väristä ja ovat muodoltaan hyvin abstrakteja. Kuitenkin pienillä eleillä, kuten vaikutelmalla terälehdistä, kirkas punainen luo selvän rajan ja kontrastin luonnonvalkoiseen taustaan. Jokaisessa teoksessa on punaisen läiskän keskellä musta pyöreä levinyt läiskämäinen muoto, joka muistuttaa minusta kukkien keskiosaa. Maaluspohjalla levinneet ja toisiinsa sulautuneet väripinnat luovat teoksiin syvyyttä. Sicilian teokset koostuvat tahroista ja läiskistä, jotka eivät esittävydestään ja minimalistisuudestaan huolimatta saa minut katsojana havaitsemaan teoksissa kukkaa. Sicilia onkin sanonut, että hän maalaa kukkia, joita ei kumminkaan tarkoituksella voida yhdistää tai tunnistaa mihinkään jo olemassa olevaan kukkalajiin. Hän haluaa johdatella katsojaa tekemään teosten pohjalta omat päätelmänsä mitä kussakin teoksessa havaitsee. Sicilia kuvailee, että maalausten kukat luovat itse itsensä teoksiin niin kuin haluavat. Tämä tapahtuu, kun maalausaineet kuten öljymaali ja vaha sekoittuvat. Sicilian tapa antaa maalausaineiden toimia vapaasti maaluspohjalla ja siten vaikuttaen yllätyksellisesti kuva-aiheen muodostumiseen on minusta erittäin

mielenkiintoista. Tällä tavalla työskentely vapauttaa taiteilijaa vastuusta ja luo teosprosessiin sattumaa. Sicilia kumminkin kommentoi, että hänen teostensa vahapinnalla hehkuva valo tai kukat eivät ole kokeilun tulosta. (García Á 1996.) Tämä herättää minussa ajatuksen, että hänen teoksiansa voisi kuvailla, että ne ovat harkittua sattumaa.

Sicilia käyttää yhtenä teostensa materiaalina vahaa. Vaha luo teoksiin tekstuuria ja kerroksellisuutta sen läpikuultavan ominaisuutensa ansiosta. Vaha vaikuttaa teosten tunnelmaan sen herkän ja hauraan tekstuurin vuoksi. Työstövaiheessa vaha kuumennetaan ja se muuttuu sulaksi lasimaiseksi massaksi. Kuivuessaan vaha jähmettyy läpikuultavaksi ja päästää valoa lävitseen. Tästä syntyy teoksen sisälle tilallinen vaikutelma, joka on kuin kangastus. Vaha on monelle tuttu materiaali, joten katsoja pystyy kuvittelemaan miltä teoksen koskeminen voisi tuntua. Teosta jopa tekisi mieli koskea, koska koskemisen jälki luultavasti jäisi siihen näkyviin. Sicilian teosten valkoinen pohja saa kerroksien lisääntyessä sisällään aikaan painottoman tilan. Ajattelen että teosten tila voi olla vaikutelma fyysisestä tilasta, joka muodostuu valosta ja varjoista tai se voi olla katsojan mielessä hahmottuva kuvitteellinen tila. Teoksien vahapinta on abstrakti tila, jota on hankala määritellä, joten se saa katsojan syventymään sen pinnan ja syvyyden välisiin suhteisiin. (Museo Reina Sofia n.d.)

Teosten kerroksellisuuden ansiosta maalatut pinnat ja värit saavat vaikutelman, kuin ne nousisivat pintaan tai uppoaisivat. Vahapinnan alta voi erottaa sumuisia tai paikalleen jähmettyneitä, piilotettuja kuvia. Sicilia upottaa usein vahapintaan konkreettisia objekteja, kuten kirjan sivuja tai hyönteisiä. Tarkastellessani *La luz que se apaga* teoksia koen teosten tilallisuuden vahvasti. Teokset vangitsevat huomioni ja imevät katseeni sisäänsä. Teos vaikuttaa huoneelta, jossa on eri puolia ja eri puolilta sitä tarkastellessani huomaan löytäväni jatkuvasti jotain uutta.

Suuressa galleriatilassa heti sinne astuessani teokset vetävät katseeni ja huomioni puoleensa. Kauempaa tarkastellessa teokset vaikuttavat minimalistisilta, tasaisilta, kaksiulotteisilta värialuemaalausta hyödyntäviltä teoksilta.

Mitä lähemmäs menen sitä enemmän havainnoin yksityiskohtia ja pinnan muutoksia, kuten vahan valumia ja paksuuseroja, maaliroiskeita, ilmakuplia ja sudin jälkiä.

Mustan värin pimeys ja luonnonvalkoinen kirkas pohja viittaavat Sicilian ajatuksiin valon ja pimeyden yhteydestä. Teokset herättävät minussa mielenkiintoa siksi, että värivalinnat edustavat symbolisesti teossarjan nimeä *Valo*, joka sammuu. Aloitan

katsomaan teosta vaaleasta taustasta, joka symboloi minulle kirkasta hehkuvaa valoa. Lopuksi katseeni päättyy kirkkaan punaisen värin kautta mustaan keskiosaan, joka symboloi minulle pimeyttä ja valon sammumista.

Sicilian maalausten värien sommitelma on vaikuttanut merkittävästi teokseni 3/3 värien sommitelmaan. Käytän värien sommittelussa samankaltaista asettelua kuin Sicilia, mutta toistan värisävyt käänteisessä järjestyksessä. Sicilian teoksien katsominen alkaa taustan valosta ja päättyy keskiosan pimeyteen. Omassa teoksessani haluan ohjata katsetta ensin taustan pimeydestä keskikohdan valoon. Teokseni katsominen alkaa tummansinisestä melkein mustalta vaikuttavasta taustasta ja kulkee siitä kirkkaan ftalonsinisen kautta pienimpään keskimmäisimpään syaaninsiniseen värialueeseen.

3 Kehollisuus maalausprosessissa

Yksi minua innoittavista taiteilijoista on Jackson Pollock. Pollockin metodit ovat minusta erittäin mielenkiintoisia ja olen saanut niistä paljon vaikutteita omaan työskentelyyni. Jackson Pollock oli vuonna 1912 syntynyt amerikkalainen taidemaalari ja hän on yksi tunnetuimmista abstrakteista ekspressionisteista. Abstrakti ekspressionismi on taidesuunta, jolle ominaista on action painting, suomeksi toimintamaalaus. Pollock sai elinaikanaan laajaa julkisuutta ja tunnustusta maalaustekniikkanaan käyttämästä kaatotekniikasta, jota hän käytti teostensa luomisessa. (O'Connor 2024.)

Hän kaatoi ja tiputti talomaalia lattialle levitetyle suurelle maalaus pohjalle, eikä esimerkiksi käyttänyt maalaamiseen pensseleitä. Teoksen luomisprosessi oli hänelle erittäin kehollinen ja aika- ja paikkasidonnainen kokemus. Työstäessään teosta hän pyrki sisällyttämään siihen ympäristönsä tunnelmaa ja hänen sen hetkistä omaa tunnetilaansa. Hän toteutti kunkin teoksen yhdellä maalaukseralla. Maalauksen metodit olivat hänelle tärkeämpiä teoksen lopputuloksen kannalta kuin kuvallinen aihe, ja hän on maininnut, että maalausmateriaali itsessään muodostaa teokselle aiheen, sisällön ja rakenteen. Ei tarvittu ennalta määriteltyä tai suunniteltua muotoa, asetelmaa tai rakennetta. Vaikka ajatus maalin kaatamisesta alustalle vaikuttaa summittaiselta, Pollockin mukaan se vaatii suurta keskittymistä ja maalauksessa niin sanotusti sisällä olemista ja itsensä kanssa kosketuksissa olemista. Jos hänen keskittymisensä herpaantui, syntyi vain sotkua. Hän sanoo, ettei hänen maalauksissaan ole vahinkoja tai sattumia. (Moszynska 1990 148, 151–152.)

3.1 Action painting

Vuonna 1952 amerikkalainen taidekriitikko Harold Rosenberg loi termin Action painting. Termin suomennos on toimintamaalaus ja se on yksi abstraktin ekspressionismin suuntauksista. Rosenberg viittaa termillä kuvataiteilijoiden teoksiin, jotka ovat maalattu ennemmin kehon liikkeitä kuin perinteistä maalaustelineitä hyödyntävää maalaustapaa käyttäen. Fyysisen toiminnan tuloksena maalauksissa usein ominaista on esimerkiksi roiskeet ja maalin valumat. (MoMA Action painting n.d.) Maalaus pohja eli yleensä lattialle levitetty kangas alkoi näyttäytymään taiteilijoille tapahtumapaikkana. Kangas ei enää ollut vain tila, johon oikea tai kuviteltu esine luotiin.

Maalaamisesta tuli pelkän kuvan toistamisen sijaan tapahtuma. Tapahtumassa maalausta lähestyttiin materiaali edellä. Teoksen kuva-aihe muodostui maalausmateriaalin ja kankaan vuorovaikutuksessa. Maalaus, joka on tapahtuman seurausta, on osa tekijänsä elämänkertaa, joka taas koostuu maalausten tekemisen hetkistä. Toisen maailmansodan jälkeen tämänkaltainen taiteen tekotapa nähtiin suurena vapautena tehdä jotain, joka oli aivan täysin taidekriitikon saavuttamattomissa. Teoksen kuvaa ei voitu enää kritisoida aiempaan tapaan, koska kuvan luominen alkoi liittyään kaikkeen muuhun kuin siihen mistä antaa taidekriitikkiä. (MacAdam 2007.)

3.2 All-over-maalaukset

Pollockille ominainen maalaustekniikka on all-over-maalaukset. Se on tyyli, jossa pinta on käytännössä yhtenäinen eli teoksissa ei ole rakenteellisia eroja niiden eri osien välillä. Maalaustekniikassa maalauksen koko pinta-alaa käsitellään tasa-arvoisesti ilman asetelman tai kuvan luomista. Teoksessa ei ole yhtäkään selkeää katseen kiinnittävää kohtaa tai osaa, joka määrittäisi miten päin maalauksen tulisi olla. (MoMA All-over painting n.d.)

All-over-maalaukset loi uusia tapoja katsoa maalausta. Pollockin teosten suuren fyysisen koon takia teosta ei voi omaksua yhdellä katsomiskerralla. Teokset tarvitsevat ympärilleen riittävästi katselutilaa, jotta katsoja voi havainnoida läheltä yksityiskohtia ja kauempaa teoksia kokonaisuutena. Katsoja tarvitsee mahdollisuuden teoksien vierellä ja ympärillä kulkemiseen, jotta teoksia pystyy tarkastelemaan eri puolilta tilaa. Voidakseen käsittää teosta, sen täydessä mittakaavaassa ja astia sen energiaa, on katsojan katsottava teosta sen ehdoilla. Teoksen kokonaisvaltainen kokeminen vaatii katsojalta ja tilalta fyysistä mukautumista. (Moszynska 1990, 151–152.)

4 Taiteellinen työskentelyni

Teos *3/3* kuuluu opintojeni aikana toteuttamaani teossarjaan, johon sen lisäksi kuuluvat teokset *Trooppiset kukat 2023* ja *La flor, trooppinen kukka 2*. Pyrkimykseni oli opintojeni viimeisien vuosien aikana luoda teossarja, jonka avulla pystyn tutkimaan ja havainnoimaan kehitystäni kuvataiteilijana. Teoksien kautta olen kokeillut erilaisia materiaaleja ja tutkinut, mikä olisi minulle ominaisin metodi työskennellä. Teosten kautta olen tutkinut ja etsinyt identiteettiäni kuvataiteilijana ja mihin suuntaan haluan kehittää työskentelyäni. Teoksia yhdistävänä elementtinä on niiden kuva-aiheena toimivat erilaiset trooppiset kukat. Trooppiset kukat ovat mielestäni visuaalisesti mielenkiintoisia ja kauniita. Kukissa minua inspiroi eniten niiden muotokieli, värit, värien sommitelma ja näiden kaikkien elementtien suhde toisiinsa. Näiden seikkojen avulla pyrin luomaan teoksiin erilaisia tunnetiloja ja tunnelmia. Trooppiset kukat saavat minussa aikaan autenttista onnellisuutta ja iloa, ne ovat uskomattomia ja kuin jostain toisesta maailmasta. Ne ovat kuin lapsena lukemiini satujen utopioista. Inspiroiduin trooppisista kukista, etenkin hibiskuksista matkustaessani Espanjassa viime vuonna. Tajusin että hibiskukset ovat espanjalaisille normaaleja arkielämään kuuluvia kukkia, joita näkee joka puolella kaupungissa, puistoissa ja koulujen pihilla. Minulle suomalaisena se oli jotenkin mieletöntä, koska en ole tottunut, että näen sellaisia kukkia arjessani.

4.1 Trooppiset kukat 2023 ja La flor, trooppinen kukka 2.

Trooppiset kukat 2023 (kuva 3) on teossarjan ensimmäinen teos. Teoksen materiaaleina olen käyttänyt akryylimaalia sekoitettuna veteen ja pigmentinsiirtoa pohjustamattomalle puuvillakankaalle. Kankaalle sumuiseksi pinnaksi levinnyt maali saa aikaan kukkaa muistuttavan alueen. Teoksissa olen pyrkinyt luomaan unenomaisen utopistisen tunnelman. Teos koostuu useasta noin 35 x 45 cm kokoisesta erillisestä teoksesta ja jokaiseen teokseen olen maalannut yhden kukan ja pigmentinsiirtänyt kuvan samasta kukasta.

Kuva 7. Trooppiset kukat 2023, 2023. Akryyli ja pigmentinsiirto kankaalle, teosten yksittäinen koko 35 x 45 cm. Kuva: Julia Avén.

Teoksissa kukka-aihe on selkeästi esillä ja olen halunnut leikitellä esittävyden ja abstraktion kanssa. Tämä teos sai minut kiinnostumaan maalin leviämisestä ja hallitusta hallitsemattomuudesta. Pystyin asettamaan maalin toivomaani muotoon, mutta en pystynyt vaikuttamaan kuinka se lopulta käyttäytyi kankaalla. Nautin teosten työstämisestä, mutta niiden prosessi muistutti minulle ennemminkin kankaan värjäämistä kuin maalaamista. Tein huomion, että tarvitsen prosessiini enemmän kehollisuutta ja paksumpaa maalimassaa. Näissä teoksissa maali imeytyi pohjustamattomaan maalauskaaseen. Lopputulos näyttää kauniilta, mutta tulin siihen lopputulokseen, että minua kiinnostaa enemmän kerrostaa paksua maalia maalaus pohjalle, kuin luoda ohuita pohjaan imeytyviä kerroksia.

Teos La flor, trooppinen kukka 2. (kuva 4) on suuri enkaustiikalla eli vahamaalauksella toteutettu maalaus. Maalauksen materiaaleina on pigmentti, maalin sideaineena toimiva mehiläisvaha ja puupohja. Toteutin enkaustiikkamaalin käyttäen mehiläisvahaa, hartsia, liuotinta ja pigmenttiä. Kun nämä kaikki aineet sulatetaan ja sekoitetaan keskenään, niistä saa tehtyä juoksevan maalin, jota on miellyttävä kaataa puupohjalle.

Kuva 8. La flor, trooppinen kukka 2. 2023. Enkaustiikka puulle 100 x 81 cm. Kuva: Julia Avén.

Teosta tehdessäni huomasin ensimmäistä kertaa sen, kuinka luontevaa minulle oli työstää maalia kaatamalla. Maalin kaataminen tuo teokseen mukaan kehollisuuden, joka samalla tuo työstämiseen mukaan hetkellisyyden. Lopputulos tuntui sattumalta, johon pystyin itse hieman vaikuttamaan. Pystyin itse olemaan päätävässä siitä, minne asetan ja kaadan maalia, mutta en voinut vaikuttaa sen liikkumiseen maalaus pohjalla sen kuivumisen aikana. Vahasta tehtyä maalia pystyy sen kuivuttua sulattamaan uudelleen ja manipuloimaan lämmöllä. Vahaa pystyy muokkaamaan erilaisilla raaputtimilla, joilla siihen saa tehtyä erilaisia mielenkiintoisia jälkiä ja efektejä. Tämän teoksen kautta minulle syntyi selkeä kuva siitä, että haluan tulevaisuudessa jatkaa enkaustiikalla työskentelyä ja haluan syventyä sen tutkimiseen.

4.2 Pohdintaa teosprosessistani

Teokseni pohjautuvat havaintoon, siitä syntyneeseen muistikuvaan ja sen toistamiseen. Tällä hetkellä minua kiinnostaa saman kuva-aiheen hyödyntämien ja se on ollut ominaista jo aiemmissa teosprosesseissani. Tämä vapauttaa minulle aikaa keskittyä muiden elementtien kuten materiaalin ja maalaustekniikan tutkimiseen. Aikaisemmissa teoksissani kukka-aihe on ollut selkeästi esillä ja olen sitä kautta tutkinut eri kukkien väriä ja muotoa. Viimeisimmässä teoksessani keskityn kukkakuvion ei esittävyteen ja sitä kautta esimerkiksi materiaaliin ja valoon. Koen että eri teokseni ovat aina jatkumoa edelliseen teokseen ja niissä on havaittavissa samankaltaisia elementtejä.

Teokseni sisällöt ovat alkaneet siirtymään aiemmin maalaamistani esittävämmistä trooppisista kukista ennemminkin abstraktioon ja sen kautta tunnelman luomiseen. Teoksen kuva aihe symboloi minulle hämyistä, utopistista unenomaista maisemaa, yöllistä tunnelmaa ja tummaa kohisevaa merta. Vaikka itselläni on selkeä visio teoksen merkityksistä, haluan kumminkin olla ohjailematta katsojaa liikaa niiden suuntaan. Pyrkimykseni on ohjailla katsojaa tietyn tunnelman pariin, mutta annan vapauden jokaisen omille tulkinnoille. Havaintoni pohjalta lähden pelkistämään ja suurentamaan valittua objektia, kuten kukkaa. Objektin suurentaminen vie keskittymiseni ennemmin väreihin ja niiden tutkimiseen, kuin yksityiskohtien tarkkaan toistamiseen. Pysin suurentamalla tekemään objektin muodosta abstraktin.

Viime aikoina työskentelyyni innoittaneita tekijöitä ovat olleet orgaaniset eli luonnonmukaiset muodot, sekä tahramaiset muodot kuten läiskät. Läiskämäisten muotojen epätarkka abstrakti kuvio edustaa minulle havainnon hetkellisyyttä, sattumaa ja sumeaa muistikuvaa. Minulle nämä asiat liittyvät teokseni tunnelmaan eikä välttämättä niinkään konkreettisiin sumeisiin kuviin. Valitsemani materiaalit vaikuttavat merkittävästi siihen millainen läiskä tai tahra teoksiini maalaus pohjalle muodostuu. Olen huomannut, että materiaalien omat piirteet vaikuttavat teokseen usein merkittävästi ja sanoisin että ne toimivat sattuman kautta. Voin toki aiemmista materiaalikokeiluistani vetää tiettyjä johtopäätöksiä mahdollisesta lopputuloksesta.

Minua kiinnostaa tahrn maalaaminen enemmän kuin tahra maalauksessa. Tahrat ja läiskät ovat minulle epämääräisiä ja määrittelemättömiä abstrakteja elementtejä, joiden kautta pystyy havainnoimaan erilaisia merkityksiä. Kuvan kontekstissa tahra merkitsee minulle heijastusta ja materiaalin jälkeä, johon vaikuttavat värit ja muodot. Läiskien kautta katsoja pystyy luomaan omia henkilökohtaisia mielikuvia muistinsa kautta. Koen että väreillä, joita käytän läiskissä, pystyn vaikuttamaan tai ohjailemaan katsojaa tietynlaisten mielikuvien äärelle.

Kuva-aiheen syntyminen taustalla on kuitenkin oma prosessinsa. Pyrin painamaan mieleeni yksityiskohtia ja hetkiä minua ympäröivästä arjesta. Käytän havaintojen taltioinnin apuvälineenä usein valokuvausta ja luonnoksien piirtämistä. Teoksen 3/3 aihe on syntynyt muistosta Mallorcalla nähdystä hibiskuksen kukista, jotka heiluivat tuulessa muuttaen niiden terälehtien muodon erittäin abstrakteiksi. Minulla heräsi ajatus, että haluan tuoda teoksiini samankaltaista liikettä ja muotokieltä. Vaikka aihe teokseen on kummunnut hibiskuksen kukista, päätin että teoksen 3/3 kohdalla en kuitenkaan halunnut maalata esittävää kuvaa niistä.

4.2.1 Tasismi ja Pierre Soulages

Tasismi sanana tarkoittaa roisketta tai tahraa. Termiä käytetään kuvaamaan ei geometriaan pohjautuvaa abstraktia taidetta, jolle ominaista ovat esimerkiksi spontaani vahva siveltimen käyttö ja maalin roiskeet. (TATE n.d.)

Tasistinen elemaalaukset sivuaa abstraktin ekspressionismin elemaalauksellista suuntaa, toimintamaalaukset (Pyykkinen ym. 2017, 35). Tasistisille teoksille ominaista on suurien väripinta-alojen käyttö, joiden tarkoituksena on taiteilijan omien tunnetilojen ja tunnelmien ilmaisu jättäen teoksen teeman ja aiheen ei niin tärkeänä osana taka-alalle. Tasistisissa teoksissa pyritään maalaamisen vapautuneisuuteen, luovaan spontaanisuuteen ilman ennakkoon tehtyä suunnitelmaa tai pohdintaa. (Capital del arte 2019.)

Ranskalainen taiteilija Pierre Soulages (s.1919) oli keskeinen edustaja tasistisessa maalauksessa. Hänen teoksissaan maalausmateriaalilla tärkeä keskeinen rooli. Hänen teoksissaan vallitsevana elementtinä toimii hallitseva teollinen maalausmateriaali. Maalauksissa pystyy hahmottamaan abstraktien siveltimen vetojen luomia kuvia.

Ensisijaisesti katsojalle teoksista tulee ilmi siveltimen jälki ja sen synnyttämä vahva energia. Siveltimenvedot ovat massiivisia ja niistä muodostuu teokseen itsenäisiä kolmiulotteisia kappaleita. ”Soulagesin maalauksissa siveltimenvetojen ja maalaus pohjan raja on häilyvä. on kuin maalaus pohjaa ei oikeastaan olisi lainkaan olemassa, vain vetojen jäykistymä.” (Pyykkinen ym. 2017, 35–36.)

4.3 Valon ja pimeyden vaikutukset

Teokseni 3/3 suunnittelussa valo on otettu huomioon merkittävänä elementtinä. Valon muutokset luovat teokseen eri vuorokaudenaikoina jatkuvasti uusia erilaisia tiloja, sekä tunnelmia. Teos elää ja muuttuu sen ympäröivän tilan muutoksien mukaan, ja tämä vaikuttaa siihen, kuinka sitä havainnoimme. Kirkas luonnonvalo tai voimakas keinovalo saa sinisensävyiset maalipinnat hehkumaan, kun taas pimeässä teoksen sävyt muuntuvat tummiksi, jopa mustiksi. Pimeässä eri väripintoja on haastavampi erottaa toisistaan ja yksityiskohtien hahmottaminen vaikeutuu. Teos on osittain päällystetty läpikuultavalla värittömällä vernissalla. Vernissa suojaa teosta mutta myös luo teokseen kiiltävän pinnan ja näin uuden ulottuvuuden sen heijastavuuden avulla. Vernissan kiilto vahvistaa värejä ja tuo niitä teoksessa ylöspäin. Teokseen syntyy omia yksityiskohtiaan valosta ja pimeydestä. Ne saavat maalin pinnan tekstuurit paljastumaan. Teoksen kiiltävä pinta heijastaa, peilaa mutta myös imee itseensä sen ympäristöä, sulauttaen sen osaksi ympäröivää tilaa. Teokseen syntyvillä heijastuksilla on oma tehtävänsä. Voin etukäteen luoda heijastuksilla sommitelmaa teokseen, mutta en voi kuitenkaan täysin hallita, miten heijastuksen pinnalla käyttäytyvät. Teosta ympäröivästä tilasta tulee osa teosta ja tämä tekee teoksesta aika- ja paikkasidonnan. Voimakkaan heijastavuuden vuoksi teosta on haastava valokuvata. Tämän vuoksi se on parhaimmillaan paikan päällä nähtynä ja koettuna, eli siitä ei voi saada kokonaiskuvaa pelkkien siitä otettujen valokuvien kautta.

4.3.1 Kiilto

Suomalainen kuvataiteilija Tiina Pyykkinen (s.1983) hyödyntää teoksissaan kiiltoa. Pyykkisen teokset keskittyvät näköhavaintoon (Pyykkinen n.d.). Hän tutkii teostensa kautta muun muassa valoa, kiiltoa, heijastavaa pintaa ja näiden kaikkien suhdetta toisiinsa. Pyykkisen maalauksissa olevilla kerroksilla on omat tehtävänsä. Teosten

pohjalla on usein maalattu kuva, mutta kiiltoa tuovalla vernissalla päällystetty kerros eristää sen. Vernissan kiiltävä ominaisuus heijastaa maalauksien päälle ylimääräisen todellisuuden. Vernissa heijastaa ympäristöä ja teoksiin tulee katsoja havainnosta kolmas aineeton kerros. Maali ja vernissa kilpailevat aistien kautta toistensa kanssa siitä, kumpi on etusijalla, kiilto vai maali. Teoksen maalauksen pääsääntöinen tehtävä on olla rakenteellisena osana vernissan luomaa illuusiota. Pyykkinen tutkii maaliaineita ja niiden kykyä taittaa valoa. Esimerkiksi tumma orgaaninen pigmentti, kuten violetti, muuntuu kerrostaessa moniväriseksi sen mukaan, miten valo kulkee sen pigmentin läpi. (Pyykkinen ym. 2017, 33–34).

5 Teos 3/3 ja pohdintaa sen lopputuloksesta

Materiaaleina teoksessa 3/3 käytän MDF-levyä eli puolikovaa kuitulevyä, akryylimaalia, mediumia ja läpikuultavaa akryylivernissaa. Mediumina käytän pouring mediumia, eli maalin kaatamiseen tarkoitettua mediumia, joka on väritön neste, johon akryylimaali sekoitetaan. Kyseinen medium valikoitui, koska se auttaa notkistamaan akryylimaalia, tekee siitä kuulaampaa ja helpottaa sen kaatamista ja levittämistä maalipohjalle. Teos on viimeistely kiiltoa tuovalla suihkutettavalla vernissalla, koska tavoitteeni oli, että teoksen pinta on mahdollisimman muovinen, kiiltävä ja heijastava. Vernissa auttaa kirkastamaan värejä, suojaa teoksen pintaa ja vahvistaa akryylimaalin muovista ulkonäköä. Tekniikaksi valitsin teokseen akryylimaalauksen, koska akryylit ovat suhteellisen myrkyttömiä, hajuttomia ja sopivat työstettäviksi tiloissa, joissa ei ole kunnollista ilmanvaihtoa. Akryylit eivät ole yleisin käyttämäni materiaali maalaukseen, mutta ne sopivat opinnäytetyöni 3/3 teokseen hyvin, koska niiden värit ovat vahvoja ja maalissa itsessään on jo paljon kiiltoa. Akryylien kanssa pääsin aloittamaan työskentelyn nopeasti. Mediumia maaliin lisäämällä akryylien kuivumisaika on nopea, noin tunnista vuorokauteen. Tämän vuoksi pystyin työstämään molempia maalaus pohjia nopeasti ja lisäämään niihin useita kerroksia paksua maalia.

Olen teoksen valmistuttua tyytyväinen, koska pääsin tutkimaan sen kautta kaikkia niitä asioita, joita alun perin halusinkin. Olin kumminkin sen työstövaiheessa pitkään epävarma, tulenko olemaan valmiiseen maalaukseen tyytyväinen. Epävarmuus johtui siitä, että prosessini on ollut aiemmin erittäin tarkkaan suunniteltua ja olen ollut teoksen lopputuloksen suhteen todella ehdoton. Olen halunnut tietää jo etukäteen ennen maalaamisen aloitusta millainen teoksesta lopulta voisi tulla. Olen tottunut olemaan se, joka hallitsee maalia. Teoksen 3/3 kautta pääsin hieman eroon tämän kaltaisesta ajattelutavasta. Kun olin valuttanut maalia pohjalle, se oli kuivuttuaan muuttanut muotoaan ja levinnyt arvaamattomasti. Maali oli alkanut elämään itsestään. Olin olettanut, että paksu akryylimaali ei liikkuisi ja leviäisi maalaus pohjalla.

Aluksi olin sitä mieltä, että valumat ovat mokia ja ne täytyy saada pois tai piilottaa, koska en ollut suunnitellut niitä. Lopulta koen, että juuri nuo valumat tekevät teoksesta täydellisen. Teoksen työstöön meni kauemmin aikaa mitä olin alun perin suunnitellut. Oli kumminkin rentouttavaa saada maalata rauhassa ilman kiirettä, ja minusta tuntui, että maalasin teoksia niiden ehdoilla.

Teos ei vastannut täysin odotuksiani ja siinä on seikkoja, joissa on mielestäni parantamisen varaa. Teoksen maalipinnasta tuli peittävämpi, joten maalipinnan alemmat kerrokset eivät ole selkeästi näkyvissä. Toivomani kerroksellisuus ja kuulaus ei tule lopputuloksessa niin selvästi esille kuin olisin toivonut. Olin pyrkinyt imitoimaan akryylilla vahan kuultavaa ominaisuutta, mutta akryyli kuivuikin todella peittäväksi. Huomioin peittävyuden jo työstön alkuvaiheilla. Päätin toimia materiaalin ehdoilla ja luottaa siihen, että teoksen lopputuloksesta tulee onnistunut. Kerroksellisuus näkyy teoksessa maalipinnan paksuuden eroavaisuuksina, maalikerrosten päällekkäisyyksinä, maalin valumina ja valon ja pimeyden tuomina heijastuksina. Kuivumisen aikana maalin pintaan muodostui paljon minusta mielenkiintoisia elementtejä kuten ilmakuplia, mattaa nahkamaista pintaa, tummempia pigmenttiläiskiä ja valumia. Olin alun perin suunnitellut, että koko teos olisi kauttaaltaan kiiltävä, joten kun teoksen pintaan syntyi matempia heijastamattomampia kohtia olin niistä ensin epävarma. Matta epätasainen pinta suhteessa todella kiiltävään tasaiseen pintaan luo kumminkin mielestäni teokseen hyvää kontrastia ja korostaa pinnan muotoja ja eri tekstuureja. Jälkikäteen ajateltuna olisin valinnut maalaus pohjan materiaalin toisin. Olen aiemmin maalannut kankaalle ja paksulle puupohjalle, joten puolikovalle kuitulevylle maalaaminen oli minulle suhteellisen uutta. Valitsin kuitulevyn pohjan materiaaliksi sen helpon ja nopean saatavuuden ja edullisen hinnan vuoksi. Tulin lopputulokseen, että kangas ei olisi kestänyt maalimassan painoa ja olisi voinut vajota tai mennä rikki. Lopputuloksen kannalta joku muu maalaus pohja olisi ollut parempi, koska vaikka hioin ja pohjustin kuitulevyn huolella, sen kuidut nousivat selkeästi näkyville maalauksen pintaan kohoumina.

6 Lopuksi

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia omaa työskentelyäni materiaalin ominaisuuksien näkökulmasta. Pyrkimyksenä minulle oli saada tekstin kirjoittamisen kautta uutta informaatiota, joka hyödyttäisi minua tulevaisuudessa. Huomasin että tutkimiani taiteilijoita yhdistävät maalaustapa, materiaalin käyttötapa ja kehollisuuden korostuminen prosessissa. Tutkimuksellisen opinnäytetyöni kirjoittaminen alkoi kuvataiteilija José María Sicilian tuotannon tutkimisesta ja syvennyin erityisesti yhteen teossarjaan kuuluvaan kahteen teokseen. Nähtyäni teokset ensi kertaa itse tiesin niiden tulevan olemaan osa opinnäytetyötäni. Sicilia on ensimmäinen kohtaamani taiteilija, jonka ajatukset maalauksen materiaalisuudesta ja sen tärkeydestä resonoiivat minussa. Tutkin tekstissä Jackson Pollockin metodeja ja avasin sitä kautta abstraktin ekspressionismin kahta alatyylä, elemaalausta ja all-over-maalausta. Näissä minua kiehtoivat kehollisuus ja taiteilijan vapautuminen perinteisestä kuvasta sekä maalaustavasta.

Tekstissä käyttämäni taiteilijaesimerkit toimivat minulle tukena taiteellisen opinnäytetyön aikana. Ne auttoivat irrottautumaan perinteisen maalaustavan traditiosta ja laajensivat henkilökohtaista käsitystäni maalauksen mahdollisuuksista. Tulevaisuudessa haluan jatkaa ainoastaan enkaustiikan eli vahamaalauksen parissa työskentelyä. Olen maalannut vain muutamia teoksia enkaustiikalla, joten alan tutkimaan sitä tarkemmin, sen eri mahdollisuuksia ja siinä käytettäviä materiaaleja, kuten pigmenttejä ja mehiläisvahaa. Minusta olisi mielenkiintoista opetella tekemään itse pigmenttejä ja maaleja, sekä kerätä niistä tietoa ja tutkimusaineistoa. Aikaisempaan prosessiini ei ole kuulunut ekologisuuden miettiminen, mutta se on aihe, johon haluan alkaa kiinnittämään enemmän huomiota.

3/3 teoksen työstöprosessin kautta olen oivaltanut, että maalauksissani minua kiinnostaa niiden aika- ja paikkasidonnaisuus, valon vaikutus, elemaalaus ja värien vähäisyys. Aiemmin olen keskittynyt tutkimaan maalauksissani väriä ja sen symboliikkaa, mutta huomasin sen vievän kaiken keskittymiseni.

Luulen kuitenkin, että väri tulee kulkemaan aina merkittävänä teemana työskentelyssäni ja uskon pigmenttien tutkimisen myötä saavani siihen uutta näkökulmaa. Tulevaisuudessa jatkan abstraktin maalaustaiteen parissa ja haluan viedä teoksiani vielä ei-esittävämpään ja yksinkertaistempaan suuntaan. Toivon saavani

mahdollisuuden työstää valtavia maalauksia, ja toteuttaa haluamani materiaalikokeiluja.

Tutkimuksellinen opinnäytetyöni ja teokseni 3/3 haastoivat minua taiteilijana pohtimaan työskentelyni lähtökohtia ja sitä mitä todellisuudessa tahdon luoda. Akryylimaali ei välttämättä tule olemaan tulevien teosteni materiaalina, koska tulevaisuudessa haluaisin keskittyä luonnollisempiin materiaaleihin.

Lähteet

Artnet n.d. José María Sicilia. Viitattu 24.2.2024

<https://www.artnet.com/artists/jos%C3%A9-mar%C3%ADa-sicilia/>

Capital del arte 2019. Tachismo corriente artística pictórica. Viitattu 5.5.2024

<https://www.capitaldelarte.com/tachismo-corriente-artistica-pictorica/>

Galeria Joan Prats n.d. José María Sicilia. Viitattu 24.2.2024

<https://www.galeriajoanprats.com/jose-maria-sicilia/>

García Á. 1996. La luz protagoniza la exposición que José María Sicilia presenta hoy en Madrid. El País. Viitattu 21.4.2024

https://elpais.com/diario/1996/09/12/cultura/842479201_850215.html

Museo Reina Sofia 16.10.1997 – 11.1.1998. Viitattu 29.2.2024

<https://www.museoreinasofia.es/en/exhibitions/jose-maria-sicilia-lhorabaixa>

MacAdam A. 2007. Top Ten ARTnews Stories: 'Not a Picture but an Event'. Viitattu

1.5.2024 <https://www.artnews.com/artnews/news/top-ten-artnews-stories-not-a-picture-but-an-event-181/>

MoMA Allover painting n.d. Viitattu 13.3.2024

<https://www.moma.org/collection/terms/allover-painting>

[MoMA Action painting n.d. Viitattu 3.5.2024](https://www.moma.org/collection/terms/action-painting)

<https://www.moma.org/collection/terms/action-painting>

Moszynska, A. 1990. Abstract art. London: Thames and Hudson.

[O'Connor, F. 2024. Jackson Pollock. Encyclopedia Britannica. Viitattu 18.3.2024
\[https://www.britannica.com/biography/Jackson-Pollock.\]\(https://www.britannica.com/biography/Jackson-Pollock\)](https://www.britannica.com/biography/Jackson-Pollock)

Pyykinen, T., Myllyharju, T., Lehto-Vahtera, J., Rantanen, S., Pennanen, T., Villanueva, M.Zambon, F. 2017. Tiina Pyykinen: Vuoden nuori taiteilija 2017 = The young artist of the year 2017. Tampere: Turku: Tampereen taidemuseo.

TATE n.d. Tachisme. Viitattu 5.5.2024
<https://www.tate.org.uk/art/art-terms/t/tachisme>

Pyykinen, T. n.d. Bio – Tiina Pyykinen.

Viitattu 1.5.2024 <https://www.tiinapyykinen.com/bio>